

Voortgangsrapportage CO₂-prestatieladder project KRW Oevers en Uiterwaarden 2015

Versie 1.0 26-08-2015

Voorwoord

Voor u ligt de ‘voortgangsrapportage CO₂-reductie project KRW Oevers en Uiterwaarden” van de combinatie GMB- MvO KRW. Deze voortgangsrapportage is onderdeel van het CO₂-beleid van GMB en Martens en Van Oord. Het doel van deze rapportage is inzicht geven in de wijze waarop de combinatie omgaat met energieverbruik, energiebesparingsmaatregelen en de daarbij horende communicatie. De periode waarover gerapporteerd wordt is 1 januari 2015 tot en met 30 juni 2015.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Projectgegevens	4
2. Inzicht in energieverbruik	5
2.1 Energiestromen	5
2.2 Werkelijke emissies	5
3. Energie reductie.....	6
3.1 Overzicht mogelijke gebieden energie reductie.....	6
3.2 Maatregelen op het project.....	6
4. Interne- en externe communicatie	8
4.1 Interne communicatie	8
4.2 Externe communicatie	8

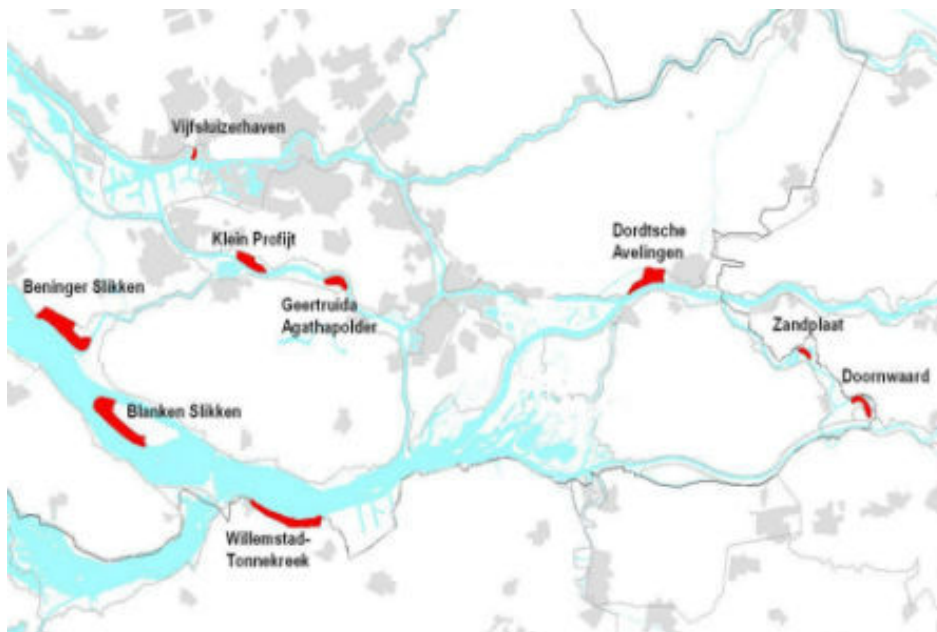
1. Inleiding

1.1 Projectgegevens

Het project Kaderrichtlijn Water Oevers en Uiterwaarden (kortweg KRW genoemd) voorziet in natuurlijkere en schonere wateren door de aanleg van natuurvriendelijke oevers, nevengeulen en strangen op verspreid liggende locaties. Door deze maatregelen krijgen waterplanten, vissen en in het water levende kleine dieren meer ruimte om te leven. De werkzaamheden vinden plaats van september 2013 tot april 2016.

Het projectgebied ligt in Zuid-Holland en omvat 9 locaties waar oeverlengte gecreëerd zal worden om de waterkwaliteit te bevorderen. De werkzaamheden bestaan voornamelijk uit droog grondwerk, baggerwerk, zandleveranties en kust- en oeverwerk.

Bij de aanbesteding is niet alleen gekeken naar de inschrijfprijs, er is gekeken naar wat de Economisch Meest Voordelige Inschrijving (EMVI) was. In het bijzonder publieksgericht netwerkmanagement en duurzaamheid speelden een grote rol in de beoordeling. Het project is aangenomen met een gunningsvoordeel gebaseerd op trede 5 van de CO₂-prestatieladder. Combinatie GMB – MvO KRW maakte een plan van aanpak waarin veel rekening wordt gehouden met de omgeving. Zo vindt al het vervoer plaats over water, dit om de omgeving zo min mogelijk tot last te zijn. De uiteindelijke werkwijze zal mede bepaald worden aan de hand van de wensen van buurtbewoners. De EMVI-plannen zijn door de opdrachtgever erg goed beoordeeld. Dit leverde de combinatie GMB - MvO KRW een fictieve korting en daardoor fictief de laagste prijs op.

Figuur 1: De 9 deelprojecten. Bron RWS.nl

2. Inzicht in energieverbruik

Halfjaarlijks worden de energiestromen van het project KRW inzichtelijk gemaakt en gerapporteerd. De combinatie GMB – MvO KRW heeft ervoor gekozen de energiestromen gezamenlijk in kaart te brengen. De energiestromen worden omgerekend naar CO₂-emissies, zodat de impact voor het milieu zichtbaar is.

2.1 Energiestromen

Het project is sinds augustus 2013 in uitvoering. De werkzaamheden voor het project bestaan voornamelijk uit kust- en oeverwerk, droog grondwerk, baggerwerk, zand- grind en stortsteen leveranties. Het project wordt aangestuurd vanuit het duurzame kantoorpand van MvO in Oosterhout. In tabel 1 staan de op het project aanwezige energiestromen weergegeven.

Energiestromen	Toelichting	Check coördinator duurzaamheid 2013	Check coördinator duurzaamheid 2014	Check coördinator duurzaamheid 2015
Scope 1 - Directe emissies				
Brandstof droog bouwmaterieel	Inzet van materieel	OK	OK	OK
Brandstof nat bouwmaterieel	Inzet van materieel	OK	OK	OK
Brandstof trucks	Inzet van materieel	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Brandstof bedrijfsauto's	Inzet van materieel	OK als percentage van bedrijfsinventaris	OK als percentage van bedrijfsinventaris	OK als percentage van bedrijfsinventaris
Aardgas projectkantoor	N.V.T. in pand MvO	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Verbruik van gassen - propaan	N.V.T. in pand MvO	N.V.T. N.V.T.	N.V.T. N.V.T.	N.V.T. N.V.T.
Verbruik van koelmiddelen	N.V.T. in pand MvO	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Scope 2 - Indirecte emissies				
Elektriciteit projectkantoor	N.V.T. in pand MvO	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Zakelijk gebruik privéauto's	N.V.T. Geen werknemers met privéauto	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Scope 3 - Indirecte emissies				
Ingekochte materialen	- Gebroken puin vervangen door gereinigde breuksteen, zinkstukken (wiepen), zand, maasgrind, breuksteen, maasgrind uit MvO projecten, stortsteen, FSC hout en steenslag	OK	OK	OK
Ingehuurd materieel derden	- Inhuur kraanschip - Inhuur duwbotten - Ingehuurd transport over water	OK	OK bij transport. Huur materieel incl. gasolie niet	OK bij transport. Huur materieel incl. gasolie niet

Tabel 1: Energiestromen project.

2.2 Werkelijke emissies

Het project is sinds augustus 2013 in uitvoering. De werkelijke emissies vanaf augustus 2013 tot en met 30 juni 2015 zijn weergegeven in tabel 2.

Scope / Jaar	2013	2014	2015	Totaal
Scope 1 - Directe emissies	112	940*	87*	1.139
Scope 2 - Indirecte emissies	0	0	0	0
Scope 3 - Indirecte emissies	276**	742**	48	1.066
Totaal	388	1.682	135	2.205

Tabel 2: Werkelijke emissies

* Waarvan 222 ton CO₂ door inhuur duwbakken in 2013 en 80 ton CO₂ door inhuur duwbakken in 2015.

** De scope 3 emissiefactoren zijn geüpdatet aan de hand van nieuwe ketenanalyses.

Meer over de rekenmethode en gebruikte emissiefactoren staat beschreven in: 20150722 Inzicht in CO₂emissies.

3. Energie reductie

Het reduceren van energie is voor, zowel GMB als MvO, een speerpunt binnen het beleid. Voor het project KRW zijn door GMB (betrokken bij de uitvoering van het project tot 16 april 2014) en MVO verschillende energie- en CO₂-reducerende maatregelen doorgevoerd. De maatregelen die op het project KRW zijn doorgevoerd dragen bij aan de voortgang t.o.v. de bedrijfsdoelstellingen van GMB en MvO.

3.1 Overzicht mogelijke gebieden energie reductie

Al tijdens de ontwerpfase van het project is onderzocht waar de mogelijkheden voor CO₂-reductie liggen. De meeste emissies komen vrij door het verbruik van gasolie door het materieel en de schepen. De emissies zijn verdeeld over scope 1 en 3.

3.2 Maatregelen op het project

Martens en Van Oord doet er zijn er een aantal project specifieke maatregelen doorgevoerd. In de tabel is een overzicht van de verschillende maatregelen en of deze daadwerkelijk zijn toegepast weergegeven.

Nr.	Maatregel	(deel) project	Scope	Doel	Check Coördinator duurzaamheid 2013	Check Coördinator duurzaamheid 2014	Check Coördinator duurzaamheid 2015
1	Optimale inzet schepen en scheepsgrootte. Het inzetten van duwbakken en het scheepstype aanpassen aan de vaarwegklasse. Inzet van schepen met 210 ton extra laadvermogen t.o.v. begroting.	Heel project	1 en 3	Minder brandstofverbruik	UITGEVOERD	UITGEVOERD	NVT
2	Optimalisatie ontwerp door verkleinen dam, besparen op breuksteen 10/60.	Beninger-slikken	1 en 3	Minder brandstofverbruik, minder materiaalgebruik.	UITGEVOERD	UITGEVOERD	NVT
3	Toepassen restproduct uit groeves als filtermateriaal. Er is weinig vraag naar dit restproduct. Indien ander materiaal wordt toegepast, moet het eerste gebroken worden (extra handeling) voordat het verkocht kan worden.	Willemstad-Tonnekreek	3	Toepassen restproducten	UITGEVOERD	UITGEVOERD	NVT
4	Hergebruik gerecyclede breuksteen uit spoorwerken i.p.v. gebroken puin. Er hoeft geen puin gebroken te worden en het wordt getransporteerd vanaf Moerdijk (korte transportafstand)	Willemstad –Tonnekreek Beninger Slikken Blanken Slikken	1 en 3	Minder brandstofverbruik, toepassen restproduct i.p.v. inkopen materiaal.	70% UITGEVOERD REST 2014	UITGEVOERD	NVT
5	Niet afvoeren wilgenbomen door aanpassen ontwerp. Minder transport tussen de projectlocatie en de verwerkingslocatie. Deel van wilgenbomen worden afgevoerd voor toepassing als biomassa.	Klein Profijt Geertruida Agathapolder	1	Minder brandstofverbruik, minder transport, minder aantasting natuur.	UITGEVOERD	UITGEVOERD	NVT

6	<p>Hergebruik kernmateriaal uit andere projecten Martens en Van Oord naast KRW.</p> <p>Als meerwerk heeft Martens en Van Oord de Scope uitbreiding Tiengemeten binnengehaald. Vanuit KRW Oevers en Uiterwaarden wordt suppletie aangevoerd en vanuit KRW 3 & Well-Aijen Zuid maasgrind als kernmateriaal, vrijkomend bij het ontstene van 23 oevers</p>	<p>Willemstad-Tonnekreek Beninger-Slikken en Blanken Slikken</p> <p>Tiengemeten</p>	3	Minder brandstofverbruik door kleine afstand	UITGEVOERD RUIJTE VOOR DE LEK	UITGEVOERD	1° HELFT 2015 GEEEN WERKZAAMHE DEN
7	<p>Toepassen voorgeschreven klassieke zinkstukken voor bodem-oeverbewerking.</p> <p>Als meerwerk heeft Martens en Van Oord de Scope uitbreiding Tiengemeten binnengehaald. Toepassen voorgeschreven klassieke zinkstukken voor bodem bescherming</p>	<p>Blanken Slikken en Blanken Slikken</p> <p>Tiengemeten</p>	3	Gebruik van natuurlijke materialen	UITGEVOERD	UITGEVOERD	1° HELFT 2015 GEEEN WERKZAAMHE DEN
8	<p>Toepassen van FSC hout voor het maken van 4 bruggen.</p> <p>Als meerwerk heeft Martens en Van Oord de Scope uitbreiding Tiengemeten binnengehaald. Toepassen van FSC hout voor het maken van 1 lange wandelbrug</p>	<p>Geertruida Agatha polder Klein profijt</p> <p>Dordtsche Avelingen Tiengemeten</p>	3	Product met keurmerk toepassen	NIET UITGEVOERD Q4 2014	UITGEVOERD	1° HELFT 2015 GEEEN WERKZAAMHE DEN
9	Gebruik SharePoint voor document- en informatie uitwisseling.	Heel project	3	Minder papierverbruik	UITGEVOERD	UITGEVOERD tot 16-04-2014	NVT
10	Vergroten bewustwording intern door communicatie. Informeren medewerkers van GMB, MvO en de onderaannemers over het belang van CO ₂ -reductie en over de genomen maatregelen in het project.	Heel project		Bewustwording	Zie communicatie	Zie communicatie	
11	Inzet van stalen rijplaten voor verlagen rolweerstand.	<p>Zandplaat</p> <p>Dordsche Avelingen</p>	1	Minder brandstofverbruik	NIET UITGEVOERD Q3 2014	UITGEVOERD	1° HELFT 2015 N GEEEN WERKZAAMHE DEN
12	Monitoren gasolieverbruik kraanschepen	Heel project	3	Minder brandstofverbruik	UITGEVOERD Kraanschepen Zevenmorgen	UITGEVOERD Enkel duwbakken	Enkel duwbotten

4. Interne- en externe communicatie

Voor het project KRW zijn door de combinatie GMB – MvO KRW verschillende interne en externe communicatieactiviteiten gepland. Voor de algehele project communicatie wordt gebruik gemaakt van een communicatieplan, opgesteld door communicatiebedrijf Podium. In dit communicatieplan staat beschreven welke onderwerpen (waaronder CO₂) en middelen er gebruikt worden. In dit hoofdstuk wordt dieper ingezoomd op de interne en externe communicatie specifiek gericht op het onderwerp energiebesparing en CO₂ reductie.

4.1 Interne communicatie

De interne communicatie is er op gericht om alle medewerkers van GMB, MvO en de onderaannemers te informeren over de CO₂-prestaties en CO₂-reducerende maatregelen in het project. Voor het informeren van de werknemers wordt gebruik gemaakt van de kickoff voor aanvang van de start van het (deel)project en van toolboxmeetings. Daarnaast wordt men ook bereikt door (de middelen van) de externe communicatie over het project.

4.2 Externe communicatie

De externe communicatie is er op gericht alle externe stakeholders te informeren de CO₂ prestaties en CO₂-reducerende maatregelen van de combinatie op het project. Het belangrijkste document om alle externe stakeholders te informeren is deze halfjaarlijkse voortgangsrapportage CO₂-prestatieladder, aangezien hierin de energieprestaties, de energiebesparende maatregelen en de communicatiemomenten worden behandeld.

Eén van de belangrijkste externe stakeholders is de opdrachtgever Rijkswaterstaat. Iedere 4 weken vindt er een voortgangsoverleg plaats. Indien er nieuwe ontwikkelingen zijn op het gebied van CO₂, worden deze als eerste in het voortgangsoverleg besproken. De insteek is om halfjaarlijks de voortgang op CO₂ te bespreken.

Voor de overige externe belanghebbenden binnen het project is een stakeholderanalyse uitgevoerd (opvraagbaar bij de projectleiding) waarin alle belanghebbenden binnen de verschillende deelprojecten in kaart zijn gebracht. Naast de voortgangsrapportages zijn de project specifieke informatieavonden en de project specifieke sites van Rijkswaterstaat belangrijke communicatiemiddelen om de externe stakeholders te bereiken. Tijdens de informatieavonden voor de omwonenden en belangstellenden worden de CO₂-reducerende maatregelen van het project behandeld. De aanwezigen kunnen daar vragen over het CO₂-beleid stellen, waarop RWS en GMB-MvO KRW actief kunnen inspelen. In tabel 1 staat een overzicht van de verschillende communicatiemomenten waarbij het onderwerp CO₂ behandeld wordt weergegeven. In de tabel zijn de voortgang overleggen met de opdrachtgever niet weergegeven, aangezien deze standaard iedere 4 weken plaatsvinden.

Onderwerp	Doelgroep	Datum	Middel	Verantwoordelijke(n)	Link	Check coördinator duurzaamheid Uitgevoerd?
Projectgebied Willemstad-Tonnekreek	Omwonenden en belangstellenden	17-05-2013	Infoavond	Projectleiding	[link]	Ja
CO2-dialoog maatregelen project	RWS projectleiding KRW	14-06-2013	Dialoog	Projectleiding	-	Ja
Projectgebied Zandplaat + Doornwaard	Omwonenden en belangstellenden	20-03-2014	Infoavond	Projectleiding		Ja
Energieverbruik + reductiemaatregelen 01-01-2013 - 30-06-2013	Alle externe stakeholders	2013 Q3	Voortgangs-rapportage	Projectleiding	[link]	Ja, zie link
Projectgebied Klein Profijt	Omwonenden en belangstellenden	2013 Q3	Infoavond	Projectleiding		Ja 10-2-2014
Artikel Autograaf project KRW en duurzaamheid	Autograafontvangers en bezoekers website Martens en Van Oord	2013 Q3	Autograaf	Afdeling Marketing en Communicatie MVO		Ja, zie link
Projectgebied Vijfsluizerhaven	Omwonenden en belangstellenden	2013 Q4	Infoavond	Projectleiding		17-10-2014
Projectgebied Geertruida-Agathapolder	Omwonenden en belangstellenden	2013 Q4	Infoavond	Projectleiding		n.v.t.
Projectgebied Dordtsche-Avelingen	Omwonenden en belangstellenden	2015 Q3	Infoavond	Projectleiding		2015
Energieverbruik + reductiemaatregelen 01-07-2013 - 31-12-2013	Alle externe stakeholders	2014 Q1	Voortgangs-rapportage	Projectleiding	[link]	Ja, zie link
CO2-dialoog maatregelen project	RWS projectleiding KRW	2014 Q1	Dialoog	Projectleiding		
Energieverbruik + reductiemaatregelen 01-01-2014 - 30-06-2014	Alle externe stakeholders	2014 Q4	Voortgangs-rapportage	Projectleiding	[link]	Ja, zie link
CO2-dialoog maatregelen project	RWS projectleiding KRW	2014 Q3	Dialoog	Projectleiding		
Energieverbruik + reductiemaatregelen 01-07-2014 - 31-12-2014	Alle externe stakeholders	2015 Q2	Voortgangs-rapportage	Projectleiding	[link]	Ja, zie link
CO2-dialoog maatregelen project	RWS projectleiding KRW	2015 Q2	Dialoog	Projectleiding		
Energieverbruik + reductiemaatregelen 01-01-2015 - 30-06-2015	Alle externe stakeholders	2015 Q3	Voortgangs-rapportage	Projectleiding	[link]	Ja, zie link
CO2-dialoog maatregelen project	RWS projectleiding KRW	2015 Q2	Dialoog	Projectleiding		
Energieverbruik + reductiemaatregelen 01-01-2015 – 31-12-2015	Alle externe stakeholders	2016 Q2	Voortgangs-rapportage	Projectleiding		
CO2-dialoog maatregelen project	RWS projectleiding KRW	2016 Q2	Dialoog	Projectleiding		
Energieverbruik + reductiemaatregelen 01-06-2015 – 30-06-2015	Alle externe stakeholders	2016 Q3	Voortgangs-rapportage	Projectleiding		
CO2-dialoog maatregelen project	RWS projectleiding KRW	2016 Q3	Dialoog	Projectleiding		

Tabel 2: Overzicht communicatie